

Tre kirkepolitiske budskaber til det nye Folketing

Maj 2019

Folketinget er folkekirkens lovgivningsmagt. Det er menighedsrådene trygge ved, og de forventer en fortsat demokratisering af folkekirken.

Landsforeningen af Menighedsråd har følgende forslag til det nye Folketing:

- **Folkekirkens styrelse**

Der etableres et organ med demokratisk besluttende kompetence over fællesfondens økonomi og der nedsættes et udvalg bestående af biskopperne og et antal lægfolk med rådgivende funktion vedr. folkekirkens indre anliggender (liturgi, salmebøger og bibeloversættelser).

- **Forhandlingsret**

Den danske model indføres i folkekirken ved at Landsforeningen af Menighedsråd som Folkekirkens Arbejdsgiverorganisation får retten til at forhandle og indgå overenskomster og aftaler med de forhandlingsberettigede organisationer for menighedsrådenes ansatte.

- **Samlet prioritering af stiftets ressourcer**

Stiftsrådenes grundlag for at fastsætte størrelsen af det bindende stiftsbidrag styrkes ved at stiftsrådet høres eller orienteres om stiftets samlede ressourcer (præstenormering og stiftsadministration).

Bag forslagene ligger grundige drøftelser i Landsforeningen af Menighedsråd og med menighedsrådene på årsmøder mv.

Folkekirkens styrelse

Vi hviler på den folkekirke, vi kender, og som de fleste danskere er glade for at være medlemmer af. Der er ikke brug for de store reformer, men for en nænsom udvikling, der sikrer en fortsat gradvis demokratisering af folkekirken.

Hvad angår folkekirkens fælles økonomi, er der de seneste årtier sket en vis demokratisering af prioriteringen Fællesfonden, som årligt omsætter ca. 1,2 mia. kr. Det er stadig kirkeministeren, der formelt fastsætter budgettet efter indstilling fra folkekirkelige repræsentanter.

Demokratiseringsprocessen foreslås fortsat ved at etablere et organ med besluttende kompetence over fællesfonden og over visse fælles folkekirkelige anliggender. Sammensætning og valgform må drøftes nærmere.

Notat

Hvad angår folkekirkens indre anliggender er det afgørende, at regentens kompetence til at godkende ændringer (liturgi, salmebøger og bibeloversættelser) fastholdes. Til at forberede og indstille ændringer foreslås det, at der nedsættes et udvalg bestående af biskopperne og et antal lægfolk med rådgivende og gerne også initiativtagende funktion. Ministerens kompetence ændres ikke.

Hvad angår statens tilskud til folkekirken, går Landsforeningen ikke ind for en bloktilskudsmodel. Derimod foreslås det, at der arbejdes videre med udvikling af alternative modeller, som fastholder størrelsen af den økonomiske støtte fra staten.

Forhandlingsret

Den danske model, hvor arbejdsgiver- og lønmodtagerorganisationerne sætter sig ved forhandlingsbordet og aftaler, hvad der skal gælde i den næste overenskomstperiode, skal også gælde for folkekirken.

Det gør modellen ikke i dag, for det er ikke menighedsrådene, der jo er arbejdsgivere for kirkens personale, som indgår aftalerne med de forhandlingsberettigede organisationer. Det er derimod Finansministeriet eller Kirkeministerier efter bemyndigelse fra Finansministerier altså staten.

Landsforeningen foreslår derfor, at den danske model indføres på folkekirkens område ved at forhandlingsretten overdrages fra staten til menighedsrådene.

Som menighedsrådenes organisation med en medlemsandel på 99,6 % er det naturligt at Landsforeningen som Folkekirkens Arbejdsgiverorganisation også varetager forhandlingsretten efter en model, der svarer til Kommunernes Landsforening.

Samlet prioritering af stiftets ressourcer

Stifternes rolle i udviklingen af det kirkelige liv har udviklet sig, og med etableringen af permanente stiftsråd i 2009 blev arbejdet demokratisk forankret. Til finansiering af afgrænsede opgaver kan stiftsrådet opkræve et stiftsbidrag fra provstierne.

Der er brug for en fortsat udvikling af stiftsrådene som stiftets demokratiske forankring. Stiftsrådet skal kunne fastsætte stiftsbidraget på baggrund af en helhedsbetragtning af stiftets ressourcer. Det skal derfor sikres, at stiftsrådet som minimum orienteres om og i visse tilfælde høres om prioriteringen af stiftets samlede ressourcer, herunder præstenormering og budget for stiftsadministrationen.

Forslaget indgår i Landsforeningens samlede arbejde med en revision af lov om folkekirkens økonomi, hvor det blandt andet også foreslås, at valg til provstiudvalg og stiftsråd sker på en valgforsamling svarende til den nye valgform til menighedsråd.

Notat

Nedenfor fremgår en uddybning af de tre ovenfor nævnte emner.

Bestyrelsens holdning vedr. folkekirken styrelse

Hovedpointe

Vi hviler på den folkekirke, vi har. Det er ikke en kirkeforfatning vi skal arbejde med, men den lille gradvise demokratisering baseret på et kirkesyn, der fastholder at Folketinget er folkekirkens lovgivningsmagt.

Bestyrelsen går ind for, at der etableres et organ med beslutningskompetence vedr. fællesfonden og fælles anliggender.

Bestyrelsen går desuden ind for, at et antal lægfolk sammen med biskopperne skal indstille ændringer vedr. de indre anliggender (liturgi, salmebøger og bibeloversættelser).

Det bemærkes, at der er tale om to forskellige organer.

Økonomi og fælles anliggender

Bestyrelsen går ind for, at der etableres et organ med demokratisk besluttende kompetence over fællesfondens økonomi og over visse fælles folkekirkelige anliggender. Bestyrelsen har ikke lagt sig fast på sammensætning og valgform. Det skal der arbejdes videre med, ligesom organet skal have et andet navn end i betænkning 1544 (hvor et lignende organ blev betegnet Folkekirkens Fællesudvalg).

Indre anliggender

Det er afgørende, at regentens kompetence til at godkende ændringer af folkekirkens indre anliggender (liturgi, salmebøger og bibeloversættelser) fastholdes.

Til at forberede og indstille ændringer vedr. indre anliggender går bestyrelsen ind for, at der nedsættes et udvalg bestående af biskopperne og et antal lægfolk med rådgivende og gerne også initiativtænde funktion. Ministerens kompetence ændres ikke.

Model for statens tilskud til folkekirken

Bestyrelsen går ikke ind for en bloktilskudsmodel. Vi vil arbejde med udvikling af alternative modeller, som fastholder størrelsen af den økonomiske støtte fra staten.

I overvejelserne skal indgå problemet med statens pensionsforpligtelse overfor tjenestemandsansatte præster og at vi i dag får for få penge fra staten for opgaver som bygningskulturarven, civilregistrering og begravelsesvæsen.

Målsætningen er

- sikkerhed for at vi får vores penge i hus
- sikkerhed for at pensionsbyrden ikke væltes over på folkekirken
- sikkerhed for et minimumsantal af præstestillinger
- at huske bindingen mellem stat og kirke

Notat

Civilregistrering

Bestyrelsen er ikke indstillet på at tage nogen dyb kirkelig kamp for at bevare opgaven.

Hvis opgaven flyttes, skal folkekirken have så mange penge ud af det som muligt og vi skal sikre at kirken fortsat har adgang til personoplysninger.

Begravelsesvæsen

Vi opfatter det som en kendsgerning, at den folkekirkelige ligning gennem begravelsesvæsenet bidrager til staten. Vi finder ikke anledning til at ændre på opgaveløsningen.

Notat

Arbejdsgiverorganisation med forhandlingsret

Landsforeningen varetager menighedsrådenes interesser, og medlemmerne har sendt et klart signal om, at de anerkender foreningen som menighedsrådenes repræsentant på arbejdsgiverområdet. Det blev senest tydeliggjort ved en vedtægtsændring i 2016, hvorefter Landsforeningen på menighedsrådenes vegne kan deltage i alle forhandlinger om kirkefunktionærernes løn- og ansættelsesvilkår.

Formålet med Folkekirkens Arbejdsgiverorganisation med forhandlingsret er at indgå overenskomster og aftaler med kirkefunktionærernes faglige organisationer og dermed også at indgå i det fagretlige tvisteløsningssystem som overenskomstpart.

På den måde kommer den danske model også til at gælde fuldt ud på det folkekirkelige område, for i dag varetager vi allerede interesser for menighedsrådene som part

- i forhold til kirkefunktionærerne og deres faglige organisationer i alle spørgsmål i relation til arbejdsmarkedsforhold.
- ved at yde de enkelte menighedsråd bistand under uoverensstemmelser vedrørende løn- og arbejdsforhold.
- ved at yde vejledning, afholde kurser, komme med anbefalinger og stille redskaber til rådighed for menighedsrådene i forbindelse med varetagelse af deres arbejdsgiverfunktioner.

Menighedsrådene er arbejdsgivere, og det er arbejdsgiveren, der betaler lønnen, derfor skal menighedsrådenes organisation også på menighedsrådenes vegne forhandle løn- og ansættelsesvilkår for kirkefunktionærerne.

Med Landsforeningen som Folkekirkens Arbejdsgiverorganisation med forhandlingsret skabes der en sammenhæng mellem den centrale forhandling om rammerne for arbejdet og den lokale virkelighed for medarbejderne. Forhandlingerne kommer til at foregå mellem arbejdsgivernes og lønmodtagernes organisationer, og på den måde skabes der ejerskab til og ansvar for aftalerne.

Notat

Demokratisering af folkekirkens økonomi

Landsforeningen vil foreslå Folketinget og kirkeministeren at styrke demokratiet i styringen af folkekirkens økonomi ved at tydeliggøre menighedsrådenes andel i økonomistyringen og øge gennemsigtighed, deltagelse og indflydelse.

Oplægget har en solid forankring begyndende på delegeretmødet 2017 og en medlemsundersøgelse også i 2017 om menighedsrådenes inddragelse i og ansvar for den lokale økonomi. Dernæst drøftelse på midtvejsmøde og provstiudvalgskonference i 2017. Et oplæg blev præsenteret på delegeretmøde 2018 og drøftet efterfølgende med kirkeministeren i september 2018. Endelig er konkretiseringen af forslagene er forelagt en fokusgruppe i 2018 og præsenteret på konferencen for provstiudvalgsmedlemmer og på midtvejsmødet, begge i november 2018.

Bestyrelsen arbejder med fem temaer:

1. Valgform til provstiudvalg og stiftsråd

Valgformen til provstiudvalg og stiftsråd skal ligesom valg til menighedsråd tage højde for, at der kun sjældent opstilles flere lister. Det foreslås, at den demokratiske legitimitet for valg til provstiudvalg og stiftsråd styrkes ved at fortsætte paralleliteten til valgformen for menighedsrådsvalg ved også at indføre valgforsamlingsmodellen.

Valg til provstiudvalg:

På en valgforsamling for fødte og valgte menighedsrådsmedlemmer i provstiet vælges menighedsrepræsentanter og en præst. Alle fødte og valgte menighedsrådsmedlemmer har stemmeret ved valget af både menighedsrepræsentant og præst.

Der skal kunne udløses afstemningsvalg som ved menighedsrådsvalg. I så fald skal listerne have stillere. Stillerne udpeger stedfortrædere.

Valg til stiftsråd:

Provstiets menighedsrepræsentant vælges på nævnte valgforsamling. Valgte menighedsrådsmedlemmer har stemmeret.

Der skal kunne udløses afstemningsvalg som ved menighedsrådsvalg. I så fald skal listerne have stillere. Stillerne udpeger stedfortrædere.

Præsterepræsentanter vælges som hidtil, idet alene præster, som ikke er provster, har stemmeret.

Provsterepræsentant vælges som hidtil, idet alene provster har stemmeret.

2. Stiftsrådets opgaver og økonomi

Vi ønsker en fortsat udvikling af stiftsrådene som stiftets demokratiske forankring.

Stiftsrådet skal kunne fastsætte stiftsbidraget på baggrund af en helhedsbetragtning af stiftets ressourcer. Det skal derfor sikres, at stiftsrådet som minimum orienteres om og i visse tilfælde høres om

Notat

prioriteringen af stiftets samlede ressourcer, herunder præstenormering og budget for stiftsadministrationen.

Bestyrelsen arbejder med følgende konkrete forslag:

- Stiftsrådet høres om en strategi for indfrielse af aftaler mellem stifterne om fordeling af præstestillinger, herunder efter hvilke principper præstestillinger i stiftet nedlægges henholdsvis oprettes.
- Stiftsrådet høres om en målsætning for præstelig betjening i stiftet hvad angår såvel sogne- som funktionspræster.
- Biskoppen hører stiftsrådet om påtænkte pastoratsændringer.
- I forbindelse med fastsættelsen af stiftsbidraget orienteres stiftsrådet om et samlet overblik over stiftets ressourcer til administration og præstelig betjening, herunder funktionspræster mv.
- Stiftsrådet orienteres om forhandlingerne mellem stiftsadministrationen og Kirkeministeriet forud for indgåelse af fornyet driftsaftale/resultatkontrakt, herunder fastsættelse af servicemål.

3. Gennemsigtighed omkring provstiudvalg og budgetudvalg

Ca. en tredjedel af folkekirkens lokale økonomi fordeles mellem to eller flere provstier af et budgetudvalg, inden den fordeles videre af provstiudvalgene til kirkekasserne. Der skal være samme gennemsigtighed og offentlighed omkring provstiudvalg og budgetudvalg som omkring menighedsråd.

4. Styrkelse af menighedsrådets rolle i budgetsamrådet

For at styrke menighedsrådenes indflydelse på og ejerskab til provstiets samlede økonomi skal provstierne i højere grad end i dag forpligtes til at informere menighedsrådene om provstiudvalgets overvejelser om det følgende års budgetlægning.

Provstiudvalget forpligtes til i god tid inden budgetsamrådet at udsende et oplæg til strategisk drøftelse i hvert menighedsråd af den økonomiske situation, udskrivningsgrundlag, den forventede kirkeskatteprocent mv.

Provstiudvalget forpligtes til at indkalde til to årlige budgetsamråd

5. Præcisering af lovgivningen om menighedsrådenes ansvar på økonomiområdet

Menighedsrådets opgaver og ansvar på økonomiområdet skal opdateres og tydeliggøres i lovgivningen. Økonomiloven skal fastsætte, hvilket ansvar menighedsrådet har både for sognets og for provstiets økonomi. Økonomilovens bestemmelser om sognets økonomi formuleres i en tidssvarende politisk styringsterminologi. Menighedsrådsloven skal have en bestemmelse om menighedsrådets overordnede ansvar for sognets og provstiets økonomi.